

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Karolyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Az előfizetéssel elkésteknek a 'Jelenkor és Társalkodó' 2dik félvi folyamából még teljes számú példányokkal szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (megtiszteltetés; „A adó”, VII, gr. Széchenyi István; országgyűlési közlemény; kerületi és országos ülések a Rendekező; kisdobóvási ügy; jégverés ellen kölesönösen biztosító társulat; selmezi lyceum jelentése új oktató iránt; Zalamegye: a követválasztás aug. végére határozottat, tisztviselők esőskentése iránti leirat; Győrmege: a lemondott alispán ismét elfoglalja hivatalát; debreczeni hivatalba iktatási ünnepély; 's a' t.)

Szerbia (Lieven és V. Belgrádból Zimonyba mentek; Vuicsics és Petronievics határozata)

Amerika (Északamerikában új minsterség alakult sz. domingói hírek)

Spanyolország (az új kormány nyilatkozványa; összejárulás a madridi főörvényszékekkel; a cortes összehívátva; Espartero angol hadihajóra menekült)

Oroszország (katonai összejáulás Prut mellékén.)

Értesítő.

Magyarország és Erdély

Ó es. 's apost. kir. fős. legmagasb kegyelmétől indítatva, udvari főkamaráshoz leadott legfőbb határozatánál fogva, Bohár Mihály a' nmélt. kir. udvari kacezellárjánál valós. udv. fogalmazó és sok jeles alkalmi költészet szerzője által ugyan ó es. kir. fels. boldog születésének 50dik örömmünneplése alkalmára szentelt „Ünnepi oszlop” című magyar költészetének példányát kir. tetszésének a' költőhez intézett külön kézirat általi kijelentése mellett elfogadni és annak magány könyvtárába leendő felvételét megrendelni legk. méltóztatott —

Az Adó.

VII.

Folyó évi Julius 16-kán közrebocsátott jelenkori VI. adócikkem végén azt állítam, hogy mielőtt a' dolog lényegébe bocsátkoznám, előlegesen azt fognám terjeszteni elő: valljon mit mivelek, ha megfizetek, hogy az adó ügyét megbuktassam.

Mikor illyest ígértem, nem volt czélom hosszadalmaskodni, vagy elménczéségek által mintegy boszút gyakorolni azokon, kiknek az adókérdés elestét köszönhetjük; de szándékom egyedül az vala, lehető legélesebben kitüntetni az ez ügyben elkövetett hibákat, mihez képest azok jövőre, mennyire lehet, elkerültesse; minthogy a' körül forog létünk és nemlétünk — o ne csaljuk magunkat — valljon akarunk-e járulni, 's nemcsak phrasissokkal de tetteg, honunk felemeléséhez, vagy sem; és e' szerint minden örök, minden tehetség arra pontosítandók össze, mikép az eddig elkövetett hibákat kerülve, újra szőnyegre hozzuk az elesett ügyet, és annak elvégre diadalt szerezzünk.

Elesett ügyet, kivált ollyast, mely annyi ingerültséget, sőt mondhatni, olly aggasztó felbőszültséget szült, mint a' mennyit nálunk az adó dolga okozott, felelte bajos, sőt mondhatni, lehetetlen rövid uton és könnyű szerrel a' diadalnak csak legtávolabbi hihetőségével is újra szőnyegre hozni. Tervem, mellyel ismét megkedveltetni iparkodám az annyira gyűlöletessé vált tárgyat, ennél fogva terjedelmesebb és részletes volt, mint a' millyennel előállni illő lett vala, ha azon szerencsétlen tulbuzóság, mely honunkban most annyit veszélyeztet, ez ügyet is nem állítja tühegyre és nem bukaltja meg.

Ha megrohanást valami erősség egyszer visszaver, azt pusztá megrohanással többé nem kerithetni kézre, sőt mennél többszer zaklatják megtámadásokkal, annál daczolabb állásba jő, mint jöve egykor a' töröknek áellenében fügét mutató szűzével Komárom. Illy esetben, nehogy kudarcz totözze kudarczot, egyedül rendszeres, minden részleteiben egybehangzó ostromlás vezethet czélhoz. Az adó dolgával éppen így jártunk. A' tulbuzógók „csak rajta, csak rajta, szorítsd,” megrohanák a'

nagy előítéleti várt, mellybe tudja az ég és rá mernék esküdni, egy kis méltánylat „okkal móddal” bizony előbb bele vezetne volna a' szebb lelkületű magyart, melly előítéleti várnak őrserege azonban részint a' megtámadók előtt becsapta a' kaput, úgy hogy az most a' legeldöntőbb okoskodásnak, sőt a' saját legkézzelfoghatóbb haszonnak sem nyílik meg többé, részint úgy visszaverte a' daliás megtámadókat, mikép ezek, ha az ajtó helyett nem akarnak egyenesen ablakon által a' „szabadba!” jutni, a' szólásszabadság daczára az adót de csak említeni sem merik; azon gyönyörű szabadság daczára, mellyet a' magyar mind felülről mind alulról olly féltékenyen meg tud őrizni — ha ha ha! — sőt itt ott még mélyen hallgató legalázatosb képeiket sem mutathatják a' propagandista sáfárok, szólásszabadsági vajmi lealázó és életbevágó antidotumok nélkül.

Illy körülmények között — így okoskodám magamban — „vagy fel kell hagyni a' dologgal, legalább egy ideig, míg a' szenvedelmek lecsillapodnak és ismét szólni lehet az emberekkel, vagy olly győző okokat szükség a' megbuktatott ügy mellett felhozni, mellyek egészen más világba állítván a' dolgot, azt gyűlöletességeiből némileg kivetkeztetik.”

Felhagyni azzal, vagy úgy nevezett jobb időkre hagyni azt, mi körül létünk és nemlétünk forog, azonban nem kevesb, mint sir felé egy „jókorá” lépéssel közelebb indulunk; mert ha csálni nem akarjuk magunkat, napról napra, óráról órára sötétebben borul ránk a' legaggasztóbb vész; és ugyan mikor fog ismét megáldani a' sors olly ingatlan békével, mint a' millyent élvezünk, és mindenek előtt mikor megajándékozni olly loyális kormány-főemberekkel, mellyek mint a' maiak, a' legitimitas elvénél fogva annyira tisztelik nemzetiségünk és alkotmányunk zománczát? Kérdem, mikor fognak a' körülmények annyit legsürgetőbb tennivalóink tömegét tekintve illy kedvező, valóban lehetne mondani, illy ternoi sorban egybetalálkozni? Én azt hiszem, soha; és azért csendes, minden ingadozás nélküli átalakulásra most van idő, vagy soha többé; melly pillanatot ha használatlan el hagyjuk illanni, nem fog ugyan rögtön veszni honunk, mert nyavalyája nem ollyas, mint a' millyenbe egészséges esik, ki hamar vész vagy hamar gyógyul, de régen nyomorgóé, ki ezt mintegy megszokván, nem kerüli el a' halált ugyan, de sokáig elhuzhatja baját; azért alig hihető — ha csalfa reményekkel és gyermekes önámításokkal nem akarjuk öröklék elbódítani magunkat — hogy valaha is kedvezőbb reformatioi csillagzatok közé jusson a' magyar, mint a' millyenek közt ma létezik. Felhagyni tehát semmi esetre nem lehet a' dologgal; és ekkép úgy látszik, mintha egyedül rendszeres megmutatás utján lehetne érni diadalt.

A' kedélyek azonban annyira fel vannak ingerelve, és a' terrorismus annyira gyakorolja, nemcsak tanácskozásainkban de mindenütt másutt is, zsarnoki hatalmát, miről ha egyéb nem, a' legközelebbi néhány héti diaetális praxis is tökéletesen meggyőzött, hogy valóban nem hiszem, hideg és rendszeres okoskodással e' pillanatban valamire menni, és az illetőket valami ollyasrul, mi nincs inyök szerint, de azért mégis felette üdvös volna, capacitálni lehessen. Le kell mondani e' szerint az egészről — és e' kettő közt én legalább nem látok harmadikat — vagy úgy szólván kockára tenni politikai eljárásunkat, miután, ha bús tekintettel ugyan de férfui elszántsággal nézünk honunk jövődjébe, lehetetlen lesz meg nem vallanunk, hogy bizony egész létünk is csak kockán függ.

Hosszadalmasb és rendszeres tervezetemmél ennél fogva, a' hazai közterheket illetőleg, felhagyok; felelte sajnosan ugyan, mert illyes után némi kis sikerért szinte keszeskedni mertem vala, mert hiszen sok jó van az emberekben, csak hogy lappangólag, mikép nem egy sokra ma rá nem áll, mi később egy kis felvilágosítás után büszkesége tárgya lenne; de azért mégis felhagyok, minthogy

jobb időre várni itéletem szerint balgaság, okoskodással lecsillapítani sőt legyőzni akarni a' felbőszült kedélyeket pedig csak képtelenség és igazi idővesztés lenne.

Ki vele tehát nyersen és minden czikornya nélkül. Legalább meglátandjuk vajmi hamar: van-e még a' magyarban elég tehetség és akarat nemzetileg fel virulni; vagy máskép mondva: csakhamar megfogjuk tudni, van-e benne „még” vagy „már” — nem vagyok bizonyos, mellyik a' szabatosabb kitétel — elég életszikra és elég valódi nemesség és őszinte honszeretet, mikép szavam alapra és rokon kebelre találjon, és annak ekkép hatása legyen.

Az előrebocsátott adói VI. cikkben mondottak, miket ez uttal rendszeresen mint szándéklám nem folytatok, használnak ennél fogva némi propylaeákul, — mellyekre azonban még visszatérni fogok — mennyit használhatnak. Mi pedig feltett szándékomat illeti, előterjeszteni: mit mivelek, ha megfizetek, hogy az adót megbuktassam; ezzel is mostanság felhagyok, minden felvilágosítást és részleteket későbbre halasztván, mikor egyszer némileg ki fogtam tárnai eszmém fővonását.

Magyarország összes területe Fényes szerint 4894 □ mérföld, vagyis 1200 □ öllel 62,398,500 hold. Ha tehát minden holdtul az országnak investitójára fizettetnék általján véve 2 garas telekdíj, évenkénti 6,239,850 frt állna az ország szabad rendelkezésére.

Eszmém, vagy ha akarjuk: indítványom tehát az, hogy magamat tekintve, nem bánom mátul kezdve, általján mindenki fizessen két garas évenkénti telekdíjt minden holdjátul, de szorosan e' következő és később tán pótlandó főfeltételek alatt:

1szer. Ne örökre kösse magát le a' nemzet efféle telekdíj fizetésére, és ekkép azon somma, mellyel hazája felemelésére járul, már magában viselje az eltörlesztés — amortisatio — elvét.

2szor. Az így egybegyüldendő somma semmi másra ne szolgáljon, mint Magyarország szellemi és anyagi kifejtésére.

3szor. Azon kérdésnek eldöntését, hogy valljon mi mindenre legyen fordítandó a' hazai investitioalis kincstár, egyedül 's mindig az egyetemes törvényhozás intézze el akár közvetlen maga, akár közvetve megbízottjai által.

4szer. Egy országos, Budapesten létező kincstári hivatal kezelje az ekkép bejött pénzeket.

5szer. A' pénzeknek mire lett fordítása minden következő országgyűlésnek terjesztessék elibe.

Ez volna fővonásokban a' dolog lényege. Nézzük alkalmazását, addig is szinte legáltalánosb vonásokban, mig részletekbe fogok bocsátkozhatni.

Tegyük fel: törvény által meg van állapítva, hogy minden holdtul két garas évenkénti telekdíj foly a' hazai investitioalis pénztárába, és ekkép honunk 6,239,850 ft jövedelemre számíthat; de itt most kerek szám és könnyebb egybevetés végett csak 5,000,000-t veszek fel. Ugyan mi volna akkor eszközlendő? Ezen öt millióval, melly a' telekdíj után békő, instruálni a' hont? Ez csak „rák előmenetelt” eszközölhetne; mert ugyan mi öt millió olly országra nézve, mint Magyarország, melly mindenben olly aggasztólag hátra van? Valóban felette kevés! ha t. i. valósággal nemzetileg fejlődni vágyunk. És aztán mi vetne végett efféle fizetésnek? E' bizonyos öt millio jövedelem fejében ennél fogva fel kellene venni pénzt. Okkal móddal négy percentre bizonyosan kapna az ország elégséges investitioalis tőkét, de tán három és félre is; mert olly papiros is létezik, melly al pari áll és csak négygyel kamatoz, jöllehet semmi valóságos hitelsarkalata, a' kormánybani bizodalmon kívül, nincs. Ha tehát négy percentért kaphatni pénzt minden anyagi alap nélkül, ugyan miért ne lehetne kapni három és félért, mikor egész országnak úgy szólván szűz ingatlana ajánlatik hypo-

Ittekául? Hiszen rég elismert axioma, hogy a kamati áb annál kisebb, minél nagyobb a biztosság, és megfordítva; 's hogy nagyon meg nem terhelt ingatlanál biztos hypotheke nem létezik. Három és féllel számítván tehát a kamati lábot, mit tán bizvást tehetni, száz millió tőke lehetne és volna felveendő, mely három és fél száztulival kamatoztatva, 's egy és féllel törlesztve, mintegy harminczöt év leforgása alatt le lenne róva; miután jó kezeléssel okvetlen felvirágoznék a hon, ha t. i. felvirágozásra még képes, mit én — jóllehet máj körülményink közt nem igen kecsgethet a remény, mert soha nem dult a magyar saját keblében felfogásom szerint még otrombábbul, mint most — éppen úgy hiszek ma, mint hittem éltem tavaszkorában.

Száz millió pengő forintnyi tehetség okosan kezelve, milly óriási erő! Okosan kezelve mondom, mert valamint nem egy dús egyed jut ko'dusbotra, a nélkül, hogy csak mákszemnyi valódi hasznót hajtott is vala házájának, az emberiségnek sőt maga magának: szintugy lehet száz milliónál sokkal többet elfecsérelni Magyarországra, a nélkül hogy annak azon haszna legyen, melyet illy előlegezések után méltán lehetne várni. Illytül azonban ha nem tudja némileg megővni magát nemzet — némileg mondom, mert valamelyes tévedésekbe okvetlen minden nemzet esik, és annál inkább a képzeletdús magyar — akkor egy sem segít azon semmi is, és ekkép ez okbul a két garasos járuléktul visszarettenni nem szabad.

Száz millió pengő forintnyi tehetség, okosan kezelve — ismétlem — óriási erő! Pénz dolgában illy sommával valóban jó menedéket leltünk volna, és nem z e t i l e g rendelkezhetnénk; midőn most, jóllehetleg többekben annyira felfuvalkodottak, bármily szerényt szándékoljunk is, jobbadán csak légyárokat építhetünk, vagy legfeljebb inkább koldusokhoz mint nemzethez illő vállalatokat vihetünk ki. Most akármerre forduljunk — mert hiába megindításként pénz és sok pénz nélkül de egy derekabbka tapodtát sem haladhatni — mindenütt úgy szólván be van falazva előmenetelünket gátlólag az út; midőn száz millió tehetséggel, okszerintleg kezelve, út, vasut, vízesatorna, kikötő, vizek általjános elrendezése, börtönrendszer, polytechnicumok, nevelési intézetek, országház, határvámok beváltása, 's számos illyes volna, mi aztán legezelszerűbbnek és legsürgetőbbnek mutatkoznék, kivihető, mi ma csak agyvelőben rémlik, vagy egyedül papiroson fénylik vagy legfeljebb ajkaink által nyeri szónoklati illusztrációját; és ezzel vége — — — menjünk ebédre!!! —

Miszerint azonban minél többet gyümölcsözzen az érintett tőke, legelsőben is ki kellene adni annak legnagyobb részét kamatra, és minden elhamarkodás kikerülése végett, bizonyos előre meghatározandó időszakkokként a tőkének csak valamelyes részét investálni a honba.

Tegyük fel, hogy biztosított öt milliói jövedelem után, mely a telekdíjakból kerekednék, ki volna alkudva a kölcsön, és száz millió pengő forint állana rendelkezésünkre. Ekkor, mint a francia mondja, „gazdagsági zavarban“ — embarras de richesses — levén, minekelötte meg tudnók határozni, mit 'vagy, mi k e t kellene életbe léptetni előlegesen, és minekelötte közvetlen volna szükség ennyi kész pénzre, legnagyobb része a kialakított kölcsönnek, tán kilencven millió, nehogy hasztalan heverjen, jó hypothekéra volna kiadandó.

Magyarországban némi törvényjavítások után, kilencven millió pengő forintot lehető legbiztosabban állíthatni legszilárdabb hypothekéra. E tekintetben tehát nem volna baj. Mi pedig azon kérdést illeti, vajjon találkoznék-e elég egyed, kinek sommásan véve kilencven millióra volna szüksége; és vajjon a magyarországi privát jószágok egyetemesen véve megbírnának e jó haszonnal valami nagyobb gyümölcsözési tőkét: e kérdésre felelve pedig mondom, nemcsak hogy, baj' nincs, hanem azt állíthatni: „egyedül illyféle nagyobb sommak által menthetni meg Magyarországnak koldusbot-hoz óráról órára közelebb jutó legtöbb földbirtokosait, és egyedül illyféle nagyobb sommak bírhatják virágozásra és elvégre kasznos gyümölcsözésre, honunk rémitő kópárságait.“

Ha ennél fogva kilencven milliót kiadunk — és ezt biztossággal tehetni, saját rendelkezhetőségünkül függ — öt percenttel, az az egy és fél percent nyereséggel, nemcsak 4,500,000 pengő forint évenkénti jövedelmet biztosíthatnánk közvetlen a honnak, de, midőn egy vágással minden uszoranak véget vónénk — mert jóllehet egy és fél percent nyereséggel, azért csak öttel és így a kölcsönnevőre is jutányosan adnók ki a kilencven milliót — meg volna mentve a földbirtoko-

sok osztálya, és productív erőre emelve honunk nagy része.

Képzeltük, hogy ezen pénzkidás is végbement; maradna e' szerint tíz millió a kincstárban és e' felett évenkénti négy és fél millió jövedelem a kiadott kilencven millió után, úgy hogy három év leforgása alatt huszonhárom és fél millióval rendelkezhetnék az ország, azon nyereséget ide nem számítva, melyet ezen huszonhárom és fél millió időközbenis gyümölcsözne; jövő három év után pedig ismét tíz millióval, és azon kamattal, mely a fennmaradó nyolczvan millióból kerekednék; és így tovább.

Kérdem a nyájas olvasót, képzeleti tehetségének minden fárasztása nélkül, ugyan nem hiszi-e, hogy eféle hypomocion után, kevesebb mint egy nemzedék lepergése alatt, egy egészen új 's vajmi szebb jövendők indulna vérünk, mint a milly képzelt nagyság és boldogság álkörében fényelt eddigéig? Ugy gondolom, ezen a legtamásabb' sem kételkedhetik, feltéve, ha okoskodásom alapiban hézag nincs. Ezt kell ennél fogva kimutatni. Mit a jövő számban és számokban kísértendek meg.

Adói cikkeknek azonban nem fogom mind azon értekezéseket többé nevezni, melyeket a haza investitioi kérdése körül szándékok közrebocsáttni. Némi kitételeket elvégre szükség szabatosabban elhatározni. Már ezen szó, adó' nemcsak ki nem teszi azt, mit kiteni akarok, de valósággal nem is illik olly mütételre, mely által valaki úgy szólván megajándékozza önmagát, és e' felett olly gyűlöletes, mikép függzimerül még a lehető legizletesbet is megronthatná. Adó, abstract értelemben vagy a bevett szójáráshoz képest, felfogásom szerint az, mit az embertől úgy szólván erőszakkal préselnek ki, és minek haszna észrevehetlen, vagy alig vagy tudta nélkül háramlik rá, sőt tudja az ég mire fordítatik és milly ügyetlenül kezeltek. A két garasos telekdíj viszont, melyet fizetni javaslok, egyenesen azon sorozatba esik, mint takarékpénztárba tétel, tőkére verés, gazdaságba fektetés 'sat. Valamint ennél fogva nem lehet mondani, hogy az adózók, ki takarékpénztárba teszen, vagy tőkére ver, vagy gazdaságba fektet valamelyes pénzt: szintugy nem lehet indítványomat, mely által közvetlen honunk felvirágozásához és ekkép közvetve saját hasznunkhoz szándékok járulni, alaposan adózásnak, vagy csak adózás körüli fejtegetésnek is nevezni.

'S e' szerint jövő cikkem, melyben a felvett tárgyat tovább fogom fejtegetni „Két garas“ felírás a lat jelenend meg.

Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

Foglalat. Augusztus 9-én ker. ülés. Az ülésrend iránt néhány szövegváltás és 2330 aláírással ellátott Jász-Kun kérelem szövegére hozatala.

Auguszt. 9-én országos ülés a KK. és RRknél. — Az ülésrend iránti végzés felolvastatik, a sérelmeket összeszedő 's az országgyűlési szállások iránti választmányokba kinevezett főrendi tagok névsorát tudató és több országos választmány kiküldését is szorgalmazó főrendi üzenetek szinte fölo vastatnak. — Felolvastatik továbbá a KK. és RR. a kerül. napló kinyomatását gátló akadályok iránti felírási javaslata 's üzenete; és a KK. és RRnek vallásbeli sérelmek tárgyában kelt felírási javaslata 's üzenete a föRRhez.

Auguszt. 10-dikén orsz. ülés. A v. reversalisok multra ható ereje megszüntetése iránti viták 's azoknak vég eredvénye. — Aug. 11. orsz. ülés-tárgy: szabad átmenet.

XXXVII. ker. ülés. Elnökök: B e o t h y — Zsoldos. — Jegyző: Ghyczy. — Az ülésrend iránti végzés felolvasása után egy kir. városi követ kijelenő: hogy ő a királyi városi követek üléséa' törvénybeiktatás rendje szerint ohajtáná, mire egy megye részéről a jegyzetelt meg, miszerint ő még a királyi városok rendezésével a k. városi követeket a megyei köv. közé vélné szétosztandóknak, annál fogva az egész ülésrendszerről végzésileg kívánja kimondatni: hogy ez ideiglenes és a jövő országgyűlésig leend érvényes.

— Erre elnökileg válaszoltatott: hogy a jövendő kezét a jelen különben sem köthetvén meg, hagyassék az a jövendő törvényhozás bölcseségére. — E' közben feláll egy m. követ, 's előadván, mikép abban az időben, mikoron ő megyei utasítását követve a jász-kun kerületek rendezését a városok példájára, szorgalmazá, az illető kerületi követek részéről afféle nyilatkozás tette-

tett: mintha a jász-kunok kerületük rendezéséről mit sem akarnának tudni; most azonban a rendezés iránt 2330 jász-kun aláírásával ellátott kérelem érkezett a KK. és RR. elébe, mely kérelmet többen azért nem irh aták alá, mert az aláírástól mint lázítók ellen intézett tisztizsgálattal rémitettek el: holott ezek, nem egyes sérelmek vagy tisztiz kihágások, hanem egész polgári szerkezetük zsibbasztóvá fajult ellen emelnek szót és törv. korlátai között megmaradva kéri szellemi 's anyagi jólétük kifejlődésének akadályait, törvényes uton elháríttatni. Indítványozza tehát szóló, hogy a kérelemvel felolvasatván köziratba bocsáttassék, aztán a követek által illető hatóságoknak küldessék meg, egy példányban pedig a kir. városok rendezésén dolgozó választmányoknak használatul adassék ki. — A' jelen volt ker. követek egyike erre egy nyilatkozott: mikép ők szabadalmak és hatósági jogaik rövidsége nélkül igen is ohajtják a rendezést; mely nyilatkozatra azonban nagy sokaság kiáltá, miszerint más alkalommal t. i. a kerületek rendezése szóba hozatalakor, — nem ugyan a' most szólott — hanem a' másik ker. követ azt nyilvánította, hogy kerületének rendezésre semmi szüksége. — Mintán egyébiránt a jász-kun kerületek rendezése már 1790 és 1832-ik országgyűléskor is sürgettetett, sőt Pestmegye által már ezen orsz. gyűlésen is indítványoztatott, 's most ujra indítványoztatik — hozzá járulván 2330 jász-kun kérelme: a felszólalt megyei követ indítványa köz a karattal egész kiterjedésében elfogadtatott.

XXIII. orsz. ülés a KK. és RRnél.

— Személynök ő nmsága üdvözölvén az ujja alakult teremben a KK. és RRket 's viszont üdvözöltevén azoknak nevében a ker. elnökök egyike által: a gömöri követek velős alkalmi beszéddel foglalák el országos ülésüket, kik, éljen'nel fogadtatva — oda utasítottak, hogy megbízó leveleiket, miként személynök ő nmgának bemutaták, — úgy a ker. igazolási választmányoknak is mutassák be. Miközben több követ megjegyzé, hogy a kerületi igazolási választmány hatáskörének a követek nevének megtudásán és följegyzésén kívüli terjesztését utasítások következtében most és mindenkorra eltiltenek, egy ország szélén fekvő megyének követe pedig orsz. naplók gyorsabb készítése iránt is szót emelt. — Erre k. személynök ő nm. válaszóla: mi ép az első aggodalmat már maga a verificationalis választmány eredeti rendeltetése elenyészteti; az utóbbi méltányos kívánság teljesítését pedig ő nmsága igyekszik eszközöztetni. Közben közben egy némely kir. város — szokása szerint — szavazat sürgetés végett szólalván fel, olvastatott az ülésrendet magában foglaló határozat.

Az üléseknek a KK. és RR. teremében elrendelése iránt. A' KK. és RR. miután teremüknek rendezése o' részbeni határozatuknak következtetésében eszközöltetett, üléseiknek elrendezésére nézve abban állapodtak meg, hogy azon emellett tér előtt, mellyen az elnöki szék, a kir. táblának, egyházi rend tagjainak 's Horvátország követeinek ülései helyezvék, — jobbról a dunamelléki, balról a tiszamelléki megyék követei azon renddel üljenek, mely az üléseknek 1832-ik évben történt ideiglenes megváltoztatása előtt gyakorlatban volt, 's a kerületi elnökség sorára nézve folyvást követetik; a' dunamelléki megyék után tovább a' turmezei gróf, fiumei 's buccarii kerületek, a' tiszamelléki megyék után Kővárvidéke a' Jász-kun 's Hajdukerületek, — ezek után pedig mind a' két oldalról a' szab. kir. városok követei azon renddel következenek, mellyet magok között ez előtt is fentartani szoktak.

A' jelen nem levők követeinek a terem azon végén levő ülések jeletettek ki, mely az elnöki széktől balra esik. Ezen ülések feletti kisebb karzat a KK. és RR. üléseiben jelen lenni kívánó föRRdi tábla tagjainak, az elnöki széktől jobbra eső új karzat a' nőnemű hallgatók 's kísérek, ugy nem különben kitünőbb polgári állású idegenek számára tartattak fen; a' karzatnak többi részei, valamint szinte a' teremnek az elnöki széktől jobbra eső második vége is egyéb hallgatók szabad használatára rendeltettek, kik ezenül a' KK. és RRdek ülései között, 's az említett két külön karzaton helyet nem foglalhatnak; az illető főhivatalnokok 's hírlapok tudósítóinak mindazáltal a' követek ülései körül felállított korlátok között alkalmas helyek mutattak ki.

Melly rendet mikép személynök ő nmg igéri megtartani, ugy a' ker. elnökök által is kéré folyvást fentartatni. Az elnöki ígért 's illetőleg kérelem végeztével feláll egy káptalani követ 's szólni kezd az ülések iránt, beszédét azonban hangos zugás akadályozá; mire az elnök ő nmg a' nemzet becsületére és szabadságára hivatkozva, sürgeté a' hallgatóságot, miszerint az

nevéh
jutva
kik ki
kik ki
tett ov
mind j
mukat
uttal
tatott,
város
Még a'
lyök v
talált
melyn
helysz
gá ez
a' kápt
szágt
ség me
minde
a' törv
félalon
azon
szállit
nemze
tatnék
— fog
követ
gadá
jegyez
pa'otá
szerü
ország
válasz
ezek k
napló
vaslat
nök ő
sajtó
más n
napló
laszta
lig re
ország
nak g
felírás
még r
leit ar
válasz
légitő
sura
sajtór
censu
minde
szóno
mints
jogát
hezede
bilinc
ség-á
míg o
Jegye
alkalm
menn
lem e
a' fö
tán ö
ellenz
fások
törlik
től. e
ír de
azt is
napló
zért h
sik sz
rende
hanca
kint f
nerál
— m
volna
kivét
szere
már
melly
rosab
miutá

nevéhez maradjon hű — az az hallgasson, — szóhoz jutva tehát ismét a káptalani követ mondá: hogy a nekik kimutatott helyet csak az egyháziaknak 1832¹/₆ban tett óvása mellett fogadják el; kijelentvén 's egyszersmind jegyzőkönyvbe kívánván tétetni abbeli aggodalmukat is a kápt. követeknek, hogy 40 ülés helyett ez uttal csak 22-re szorították. Erre elnökiel válaszlatot, mikép a terem szűke miatt a kir. tábla tagjai 's városok követei sem nyerhettek illető kényelmes helyet. Még a turóci 's jászkon kerületi követek emeltek helyök változtatása iránt szót, mi azouban pártolást nem talált — midőn a gyorsiróknak alkalmas helyről k. szómélynök ő nmgá igére gondoskodását. Mi az egyháziak helyszűke iránti panaszát illeti, egész lelkesedéssel fogá ezt föl egy megyei követ, 's fejtegeté, mikép maga a kápt. követek panaszát mutatja, hogy a pozsonyi országtermet, a legjobb akarat 's legerőkődőbb ügyesség mellett sem lehet többé úgy rendezni, hogy abban mindenki feltalálja illető kényelmét: jelen tehát az idő a törvényhozó testület mindentagjainak — mámorból és félálomból kiábrándultan — teljes szívvel és lélekkel azon lenni, miszerint az országgyűlés Pestre szállíttassék, — hiszen a magyaron kívül tán nincs is nemzet, mellynek országgyűlése hazája végszéléintartatnék. A' clerus óvása szolgáljon — ugymond szóló — fogyverül annak kimutatására, hogy Pozsonyban a követ még csak le sem ülhet többé. — Kész szívvel fogadá e felhívást az egyházi rendnek egy t. tagja, megjegyezvén, mikép a gyönyörűen fejlődő Pest pompás pa'otáinak még koszorúja hiányzik — melly egy nagy-szerű országház fogna lenni. — Már most a' főRRnek az országgyűlési szállások és a' sérelmeket öszszeszedő választmányok iránti üzeneteik olvastattak, 's miután ezek köziratra bocsáttattak; a' KK. és RRnek a' kerületi napló kinyomatását gátló akadályok iránti felirási javaslat 's üzenete került szőnyegre. — Ez iránt személynök ő nmgá úgy nyilatkozott: hogy miután az időszaki sajtó ez idő szerint már szabadabban mozog; azonban más nemzeteknél sem szokás az előleges értekezéseknél naplót vinni; az egész dolgot annyival is inkább elhazslandónak véli, mert a' mit most sok küzdéssel is a' lig reméll kivihetni, azt a' multhatatlanul bekövetkezendő országgyűlés rendezésekor egy kis \$sal megálapíthatónak gondolja: egyébiránt azon esetre, ha a' többség a' felirásjavaslat mellett maradna, fentartja elnök ő nmgá még némely pontjaira a' felirásjavaslatnak észrevételeit annak idejében megtenni. — Az elnöki kijelentésre válaszlatot, hogy a' sajtószabadság most sem kielégítő, a' mennyiben az országgyűlési tudósítások censura alatt állnak, és a' szőlők nevei kihagyatnak; de a' sajtónak jelen állapota nem is megnyugtató, mert a' censura állapotja önkénytől függ, 's ha úgy tetszik — minden perczen újra rövidebbre fogathatik. A' másik szónok — király ő felségét sokkal mélyebben tiszteli, mintsem azt hihetné: hogy a' RRtől a' sajtószabadság jogát meg akarná vonni; de ha azon szomorú sors nehezédnek is a' magyarrá, hogy sajtója még továbbra is bilincseiben maradna — szóló — mégis hazafiai kötelesség-árusulásnak véli a' küzdésben csüggedni, mind addig míg czél nem leendő érve. — E' közben elnökiel megjegyeztetett, hogy e' tárgy többszöri vitákra adott már alkalmat a' főRRel, és még eddig sem mire sem lehetett menni. — Következő szónok a' főRR. magasztos szellem erejétől sokkal többet reméll most, mint valaha, és a' fő RRnek jó szándékáról nem is teheti fel, hogy miután ő k naplójukat kinyomatják, ugyanazt a' RRnek tenni ellenzenék, kivált most, midőn az országgyűlési tudósítások is censura alatt állnak, sőt a' szőlők neveit is kitörlik, hogy a' főRR. miért félnének a' sajtó szabadságtól, ezt sehogy fel nem foghatják; hiszen a' főRRnek szinte ír dekőkben áll, hogy kerületi napló legyen, és abban azt is mi üzenetté nem válhatott, feltalálhassák. A' ker. napló ügyét az egész országgyűlés coordinatiójára azért hogy majd egy kis \$sal elintéztethessék, — egy másik szónok azért sem kívánna halasztatni; mert az a' rendezés, az a' reform sehol sem terem egyszerre elő, hanem egyik javítás a' másikkól szükségesképp lassankint fejlődik ki, — míg végre az egész alkotvány regenerálja magát. Tapasztalhatjuk ezt — ugymond szóló — magunkon 's országgyűlési viszonyainkon; ki hitte volna hajdanában, hogy az itélőmesterek kezeiből a' toll kivéteik, vagy hogy a' kerületi ülések olly nevezetes szerepet viendnek az országos ülések mellett, miszerint már most teljességgel nem nélkülözhetik a' naplót, mellynek sajtón nyomtatását megkötni akarni, annál károsabb, mert a' nyomtatás kéziratral nem pótolthatatik, miután gyakran csak egy napi tanácskozás is 20 ivnyi-

re terjed. — A' hirlapi tudósítások a' tudósító felfogásához képest különbözők levén, sohasem pótolhatják ki a' hiteles kerületi napló helyét. — Többen szólottak még és együl egyig a' felirási javaslat mellett. — A' szőlők gyámokai ezek: — Épen a' sajtó szabadsága mutatja, hogy Magyarországon nincs ok a' nyilvánosságtól rettegüi, miért gátoltnék hát a' ker. napló kinyomtatása, miután már az időszaki sajtó szabadabb tőrre bocsátása által tetteleg elismertetik, hogy a' nyilvánosságot mellytől csak a' vétek és gyarlóság irtózik — a' természettel komoly magyar közönség minden veszélyes felhevülés nélkül megbirja; azonban onnan, hogy az időszaki sajtó szabadabban mozog, épen úgy következtethetni a' ker. napló szükségtelességét, mintha valaki csak azért nem akarna vasutat, mert már gőzhajóink vannak; más a' hirlapi tudósítóknak, más ismét a' ker. naplónak rendeltetése, ez utóbbi szolgálhat egyedül hiteles oklevélül a' követnek küldői előtti maga igazolására, miután az indítványok nagyobb részint a' ker. ülésekben szoktak tétetni és terjedelmesebben tárgyalatni, és így csak a' ker. naplóból vehetnek ki az illető hatósági küldők, milly lélekkel és szorgalommal jártak légyen el küldötteik megbízásaikban. Aztán még az időszaki sajtó szabadsága még maig is csak egyoldalú. Ugyanis a' magyarnak szabad hibáit — gyarlóságait — gyengeségeit és visszaéléseit akár tisztviselőire akár törvényhatóságaira nevezé fölfedezni, sőt olykor olykor költőileg nagyítva kikürtölni; ellenben a' maga védelmére intőzendő nyíltan szólás és a' létező visszaélések okainak napfényre hozása már tilos, sőt a' tilalom alkalmazása gyakran olly egyedre bizatik, ki sokszor gonoszabb állásba hozza az egész sajtó ügyét, mintha a' könyvnyomás mestersége védkép kitöröltetnék az élők sorából. Ez pedig ránk nézve talán minden egyéb mint szívesség. — Hogy a' főRRnél a' ker. napló kinyomtatása ellenzésre találna, annyival kevésbé hihető; mert a' főRR. a' RRnél saját üléseikre vonatkozó intézkedésében ellenzőleg nem is léphetnek föl, sőt a' két tábla egymásiránti kölcsönösen mutakozó figyelménél fogva okosan számíthat az alsó tábla a' főRRnek e' részben is közre munkáló szívességére; — minthogy a' KK. és RR. szinte többször tesznek így szolgálatot a' főRRnek, ha például valaki meg nem hivatik közülök az országgyűlésre, a' meghívást a' KK. és RR. szokták szorgalmazni, már pedig mutua benevolentia mutuis officiis compensanda. — Mi a' külföldiekre hivatkozást illeti; hogy előleges tanácskozásaiknál jegyzőkönyvet nem visznek, — az a' ker. napló kinyomtatása ellen semmit sem bizonyít, mert azoknak előleges tanácskozásai inkább csak a' ker. választmányok, mint a' ker. ülések színtét viselik magukon, csak azért sem kívánják tehát szőlők a' ker. napló ügyét az országgyűlés rendezés nagy napjára halasztani, mert könnyen azt hihetné a' gyanakodás lelkétől megszállott ember, mikép mostanában valamit az országgyűlés rendezésére halasztani, épen azt teszi, mit tett egy időben a' megyéknél, valamit az országos rendszeres munkálatokra utalni. Ezek szerint a' többség által a' felirási javaslat némely szavak 's kitételek módosítása mellett megálapított. —

Kir. személynök ő nmgá az iránt tett most kérdést, — ha valljon — miután ő felsége k. leiratában a' vallásra nézve a' viszonyosságot és lelkiismeret szabadságát vezér elvül tűzé ki: — nem volna ó czélszerű a' még fel nem terjesztett vallásbeli sérelmek tárgyalásával ő felségének a' legközelebbi felirás következtében adandó leiratára várakozni, hogy aztán a' leirathoz képest fejtegethetnének a' tárgyalandó sérelmek. — Erre válaszlatot, mikép: a' vallásbeli sérelmek kétfélek, ollyanok t. i. mellyekre nézve a' két tábla megegyezvén ő felségének 1840ben felterjesztettek, és az adandó kir. leirat csak azokra vonatkozandhatik; és ollyanok, mellyek a' főRR. ellenzése miatt ő felsége eleibe még eddig sem terjesztettek, mellyekre tehát a' leirat nem terjeszkehetik, és a' mint egy más m. szónok megjegyzé — legkedvezőbb alakban érkezve sem orvosolhatná azokat a' sérelmeket, mellyek annak nem tárgyai. Ezeknek tárgyalása tehát közakarattal megálapíttatván, — miután a' rájuk vonatkozó felirásjavaslat és üzenet felolvastatott, az ülés eloszlott.

XXIV. országgyűlés auguszt. 10én a' KK. és RRnél. — A' tegnapi határozathoz képest a' vallásbeli sérelmek iránti felirásjavaslat, teljesen pedig annak reversalisokrul szóló pontja vetetett tárgyalás alá. K. személynök ő nmgá a' reversalisoknak multa leendő eltörlésére nézve a' a' főRendek, az áttérésre nézve pedig a' KK. és RR. véleménye mellett nyilatkozván, a' megeredő vitakozás d. u. két óraig folyton folyt. Az egyházi rend

kezdette meg a' vitát, még pedig eleinte általában minden vallásbeli sérelmeket összefogva szólott mind addig, míg nem elnökiel a' felirás-javaslatnak egyedül a' vallásbeli reversalisokat illető pontjai tárgyalására utasítatván, némely kedélyes kitéréssek mellett, egyedül a' reversalisok ügyét ürgeté forgatá. Az egyházi rend egész erejét látszék kimeríteni akarni, hogy a' reversalisok legalább multa kötelezők maradjanak: — merthogy jövendőre eltörlössenek, arra már királyi megerősítést vár a' KK. és RR. főrendekével egyesült akarata. — Megmondta az egyházi rend, hogy ha a' jó lélekkel készült térítvények ereje most egyetlen tollhuzással megsemmisítetik; sok családoknak békéje fel fog zavartani, midőn a' hamis térítvények ürügye alatt, még a' házások ön jó szántából keletkezett térítvények is gyanuba fognak vétetni, és a' hölgy ki azon megnyugtató remény fejében áldozá fel magát a' vegyes házasságra, hogy hte szerint gyermekei üdvét biztosítsa, a' reversalisok eltörlésével rab-szolgálóként esik a' férj önkényének martalékul; azonban a' reversalisok illy eltörlésével a' törv. világos kijelentése ellenére a' vegyes házasságok is gátoltnak, — mert a' hitéhez buzgóbban ragaszkodó nő térítvény nélkül nem fog házasságra lépni; de a' reversalist mint polgári magány-jogon alapuló szerződést érdekében is áll a' magánosok felett örködni tartozó statusnak kimélni, annyival is inkább, minthogy egy harmadiknak a' r. kath. ekklesiának javára tétetett, e' jogait a' r. kath. ekklesiának elismerték a' német fejedelmek közzül a' bajor 's württembergi király a' badeni 's hessiai nhg 's mások többen, sőt volt idő midőn magok a' magyarországi protestansok kedvezően szólottak a' reversalisokrul és most sem sértheti a' protestans lelkiismeretét a' reversalis adás, mert hiszen hitők szerint bármely vallás üdvre vezet; ha a' viszonyosság elvét sürgetik a' RR. engedjék minden vallás hitágazatait a' maga szabad kifejlődésére, ne háborgassák a' r. kath. hit ágazatán alapult 1791. törvény által, azután pedig több rendbeli kir. intézvények és a' szokás által szentesített, sine qua non-ját a' vegyes házasságoknak, — a' reversalisokat, — mert hogy állana akkor a' RR. sürgetett viszonyosság és szabadság elve a' r. katolicusokra nézve, ha a' reversalisokban azoknak status quo-ja támadtatik meg? Ne ütözzék abban meg senki, hogy a' reversalis térítés magvát rejti magában, mert hiszen a' józan értelemben vett térítés minden valás felekezetnek elidegeníthetlen joga és kötelessége, és ha a' protestansok is gyakorolják, miért tiltatnának el ugyanattól a' r. katolicusok, végül ha a' szabad áttérés megálapíttatik, magában megszűnik a' reversalisok kötelező ereje, felterjesztésnél fogva pedig királyi hozzá járulás által vagy eltörlöttenek a' reversalisok jövöre, vagy nem, ha eltörlöttenek jövöre — akkor néhány rövid év a' multa nézve is elenyészteti a' reversalisok erejét; ha pedig a' jövöre nem töröltetnének el, hogy és mikép töröltethetnének el a' multa. A' káptalanok 's egykét megyék követei a' reversalisokat a' multa érvényesítendő illy okokkal állottak elő. — A' megyék felirási javaslat mellett maradni kívánó többsége részéről azonban megjegyeztett, mikép az egyházi rend most újra ismételt ellenvetései már többször szinte unatásig — megezáfolttak. Egyébiránt most sem hiányzottak szónokok kik nagyjából czáfolatba ereszkédének, megmondották nevezetesen: hogy a' reversalisvétel mint térítés mestersége sem egyházi sem polgári törvényben nem gyökerezik. Kristus elküldé tanítványait mondván: menjetek széles e' világra, tanítsátok a' népeket megkeresztelvén őket stb. de azt sehol sem mondá: reversalisokat vegyetek tőlök, meg nem is mondá idvezitőnk hogy tanítványai keresztényeket térítsenek, hanem pogányokat; — kövessék tehát a' r. katolicus papok is az apostolok példáját, és fáradozzanak a' pogányok terítésében és e' részben Chinában — hol meg 300 millió pogány nem élvezi a' kereszttyén üdvét — embereikre találnak. Hogy a' protestans az apostoli tanítás után azt hiszi, miszerint minden valás felekezetbeli kedvesistennek, ki jót cselekszik; még onnan korán sem következik, mintha a' protestansnak mindegy volna, habár gyermeke Mohamed vallásában neveltetik is. A' mi pedig azt illeti, hogyha a' jövöre el nem törölhetjük a' reversalisokat a' multa nézve sem kellene eltörlülni, csak annyi mint állítani, — miszerint ha jövendőre igazságtalanul bännak velünk, a' mult igazságtalanság következményeit is türjük. Egyébiránt élég törvényeink birtak már elkövetett kihágások ellenében vizsgálható erővel, illyenek a' többek közt 1496. 6. 1767. 32. 1647. 5 — 13. 1791. 26. 1681. 52. sőt 1681-ben azon térítvények töröltettek el, mellyeket meglett emberek magukról adtak ki; hát gyermekekre nézve,

kikről a szülők még lételők előtt rendelkeznek kötelezőleg, miért ne lehetne eltörölni. Az hogy a reversalisok kötelező erejének megszüntetése által a családok békéje megzavartatnék, azért sem áll, mert a tapasztalás éppen ellenkezőt bizonyít. Ugyanis, ha a reversalisoknak nem általó elméletét, hanem gyakorlati oldalát tekintjük, csakhamar kiviláglik, mikép a törítvények nagyobb részint a lelki üdvért fűhöz fához kapkodó vén aszonyok és az azokkal frigyessült egyháziak mesterkedéseinek eredményei. Illy törítvények kicsikarhatásaért vitták azt is ki, hogy törvényszerint minden vegyes házások általó eskettessenek, miként azt Biró Márton veszprémi püspök Győrben 1750ben megjelent „Enchyridion” című könyvében megvallá — mert illy alkalommal a szerelem első mámorában egész kényelemmel ki kerithetik ama kötelezvényeket, mellyekkel későbbben előállnak a családok lélek-nyugalmát felzavarják. Száraz-róviden vázolván ide megy ki a mondottak summája. Egyéb-iránt egyik szintugy mint a másik részről a conversatiói csipősb ötletek nem hiányoztak, mellyekkel azonban olvasóink türelmét nem fárasztva — azzal fejezzük be tudósításunkat, hogy a többség a törítvények erejét multa nézve is eltörölni kívánó felirás javaslat mellett rendületlenül megmaradt. —

Augst. 11kén orsz. ülés a KK. és RR-nél (XXVII.) Kir. személynök ő nma kitűzven vitatkozás tárgyaul a már kerületileg megállapított szabad átmenetel iránti felirás javaslatot, — az egyházi rend törvényt törvényre idézve s az olvasóink előtt igen ösmeretes „absque praejudicio” stb. ne is temere fiat” kifejezéseket minduntalan sarkalva szóokolt az iránt, hogy a protestansoknak szabad vallás-gyakorlás engedtetett ugyan, de a r. katholikuskok törvényszerint sohasem térhetek át szabadon (temere) a protestans vallásra, és ha illyesmire vonatkozni látszanék is valamely törvény, az csak a földes uri önkény ellenében a parasztkok szabad vallásbeli gyakorlásának biztositékaul hozatott, és egyik vallásból a másikba korlátlan átmenetel sohasem engedtetett; sőt egy másik egyházi szóok állítása szerint 1734 egy királyi intézvény tetszés szerint rendeli bünteteni a vaktában áttérőt; a szelid clerus azonban nem büntetett senkit, hanem inkább büntetés helyett a tanításhoz, felvilágosításhoz és oktatáshoz fogott, s így keletkezett az annyira üdvös 6 hetű oktatás, mü által a lelkismáreten a legkisebb erőszak sem tétetik, hanem inkább a vallását nem ismert egyed felvilágosítván ön meggyőződésre vergődhetik; az illy meggyőződés eszközlése pedig az egyh. szintugy mint világi hatóságnak egyiránt érdekében fekszik. Ennélfogva ohajtja az egyh. rend, miszerint az áttérések jövődöre is korlátoztatván, király ő felségének esetről esetre nem csak tudomás, hanem megbirálás végett is fe terjesztessenek. — Nem találkoztott egyetlen egy világi szóok sem, ki az egyk vallásbul a másikba átmenetelt 6 hetű oktatással v. felsőbb helyre jelentéssel kívánta volna korlátozoi, sőt maga az a megyei követ, ki tegnap a vallásos törítvények multa ható érvényessége ellen harczolt, ma határozottan e szabad átmenetel mellett nyilatkozott; — találkoztott szóok, ki az egyházi rendet felszólítá, hogy — miután már százszor ismételtellenvetései az or. gyűlösi jegyzőkönyvekben százszor meg százszor megczáfolvák, sőt az örökre nevezetes jul. 5kén maga ő felsége a magyar király a pápának apostoli kedvelte, és kire a clerus olly annyira szeret hivatkozni, a lelkismeret szabadságát és a viszonyosság elvét nyi tan kimondá — rakja le fegyvereit és adja meg magát. Hiszen az egyházi rend 1833-ban ugy nyilatkozott, miszerint ha az áttérési esetek ő felségének feljelentetnek, a szabad átmenetel nem ellenzik. Ine valahára eljött az időnek teljessége és a kívánság teljesült, mert ő felsége julius 5kén a r. cath. szüléknek nemcsak azt kíváná megengedni, hogy saját lelki meggyőződésüket követve magok azon vallásra térhessenek mellyben léleknyugalmat találni hisznek, hanem azt is, hogy gyermekeiket szinte azon vallásban nevelhessék, mellyben meggyőződésük szerint legjobbnak vélik, és így nemcsak a protestansok, hanem magoka a r. kath. is adhassanak reversalist még nem is létező gyermekeik vallásbeli neveltetése iránt. — Így nincs egyeb hátra mint az, hogy a clerus e kettő közül válasszon t. i. vagy kövesse a királyt s mondja ki a lelkismeret szabadságát, vagy pedig vallja meg, hogy az apostoli királynak nem akar engedelmessékedni. Ez után tanácsokat kezdte a szóok osztogatni az egyházi rendnek. Mire elnökieleg megjegyeztetett, mikép a clerus ugy is fogja tudni rendeltetését. — Egy másik szóok az „absque praejudicio Ecclae r. Catholicae etc. ne is temere fiat” — törvénybeli kifejezések tör-

téneti fejtegetésébe bocsátkozva, tudományosan mutogatá, mikép e kifejezések iránt az egyházi rend nincs tisztában, mert midőn az áttérés megbirálását a királyra kívánja bizni, saját dogmáját áldozza fel, miszerint a lelkiekben világi hatóságot választ biróul, ki itéletét sem saját meggyőződésére, sem az áttérőjére nem alapíthatja, mert ha a magára építené, akkor az áttérni akaró lelkismeretén tenne erőszakot, ha pedig az áttérő meggyőződését venné iteleto alapjául, akkor ismét az egyedül üdvözítő dogmát áldozza fel, melly szerint minden áttérés vakmerőn és az egyház sérelmével történik. — Hogy a 6 hetű oktatásra nézve sincs magával tisztában az egyházi rend, abból következtetészőnok, mert midőn Leopold alatt a hatheti oktatás ajánlatot az egyházi rendnek, sértőnek találta magára nézve s nem fogadta el. Hogy kívánhat tehát most ollyat, mi akkor sérelem volt rá nézve. Egy más m. követ kedélyesen jegyzé meg, mikép az egyházi rend igen eszélyesen találta ki a hatheti oktatást, mert a reversalisok hálójával egyes halászott lelkeket ennek segítségével véli megtarthatni, melly hat hetű oktatás tudniillik a longae litis perek leghosszabbika, mellyben a felperes soha nem nyer itéletet, minek természetes következése aztán az, hogy az áttérni akaró saját meggyőződését nem követhetve, a rá erőszakot vallást pedig megvetve az indifferentismus veszedelmes örvényébe sülyed, és azt az egyház több hibeire is elragasztja. A következtelt szóok ujra a történet és törvénytudomány szövevényénél mutogatta az egyházi rendnek, miképen a lelkismeret meggyőződésén a pogány fejdelmek akartak uralkodni és éppen ezen erőszakoskodásnak tulajdonítandó az is, hogy a keresztény vallás olly hirtelen elterjedt. — Igaza volt hát szóok szerint a minap még r. kath. egyház érdekében is amaz egyházi férfiak, kinek ajkáról szabad egyház, szabad vallás s szabad lelkismeret’sat. hangzott. Egyébiránt e szóok roppant olvasottságának legfényesb adatai sem bírák az egyházi rendet véleménye változtatására, sőt anyagul szolgáltak a clerusnak mind azt még hosszadalmasabban megújítani, mik köz megismerés szerint már az untatásig ismételtettek. Így történt az aztán hogy egy városi követ az egész vitaközlést esupa késetteltésre számítottak véltében a többség akaratát életre halálra ellenzeni látszó clerus iránt türelmet veszve, arra szólítá fel a KK. és RR-t hogy a törvényhozástermet saját méltóságuk lealacsonyításával azért se engedjék hasznaltalan szörszál hasogatás s veszekedés szinterévé változtatni, mert midőn százczek polgári jogainak visszaadatása és 10 — 12 millió alkotványküvi ember jövődö boldogulhatása alapjának megvetésére kellene a nemzet megbizásából összepontosítani minden időt és erőt; akkor nem szabad azt a nemzeti közös akaratnak minden igaz ok nélkül és minden lehető alkalommal ellenszegülő papok czáfolatára semmi de semmi haszon fejében vétkesen pazarolni. A városi követ beszéde — ha emlékeztet nem csal lényegileg az mit előadék. — E beszédet elnöki neheztlés s illetoleg rendreutásitás követte, mi olly kellemetlen fordulat adott a vitaközlésnek, hogy a következtelt szóokok a szerintük ellenzésben fáradhatlan clerus leczkézésin kívül nagyobb részint az elnöki figyelmeztetés-helytelenítés vagy rosulás alkalmazását tevék fejtegetésük tárgyaul. — Illy kényes mezőn a türelmet veszített kedélyek ingerültsége daczára is közszeretettel párosult figyelmet tolmácsolólag folyvást megmaradt az előadásokon az elnök magas személyéhez buzgólag ragaszkodó szóokok szívből kisugárzott alkotványos polgári tisztelet zománca. Végül a szabad átmenetel mellett a többség elnökieleg kimondatván a gyűlés délután két órakor eloszlott.

Miskolczrul legközelebb nyomtatott aláírási iv. jutu hozzánk, illy nyomtatott levél kísérete mellett:

Étkintetes szerkesztő ur! Megyénk felvirágzásra ébredező, hont és nemzetiségét egyaránt szép reményekkel kecsgetető székvárosa Miskolcz folyó hónap 19kén a napok lehető legszerencsétlenebbike viharzott. A midőn majd nem valamennyi templomai, iskolái, színháza, kisdudovó és minden közhatalosági épületei, a városnak legjelentőbb és diszlebb részével együtt lőnek hat óra alatt, emberi segédlel menthetlenül, a dühöngő lángözön martaléki. Leirhatlan a földig égett hajlékától és minden vagyonától, élelmétől megfosztott népek, s lakosoknak insége, kivált az iszonyu tűzvészl rögtön fölválta követett sűrű esőzések tetézte nyomorok közepett. — Látni kell ezt csak, külön emberi elmének e példanélküli vész és nyomor felül még csak megközelítő fogalma sem lehet. — A

keresztényileg hívó kebelnek legmennyiebb érzelme a könyörületesség szállja, és szentelje meg istennek minden népeit e borzasztó csapás hallására! Jelesen pedig a tisztelt uraságod ismeretes nemes lelkét; hogy áthatva e porig alázott város népének, az egek-re kiáltó keserveitől, ennek kétségbeeséssel küzdő sorsát kegyes adakozással s hasonlónak széles és nagyhatású körében kitelhető hatálylyali eszközléssel enyhíteni sziveskedjék. — Mellyre midőn tisztelt uraságodat a legőszintébb bizalommal és hő ragaszkodással tisztet megkérem, a legkielegítőbb sikerrel kecsgetető közremunkálása eredményének hovaelőbbi tudásaért, és hozzám leendő átküldetéseért szivesen esedezve, szives tisztelettel vagyok Miskolczon 1843. év sz. Jakabhava 31dik napján. A t. szerkesztő urnak alázatos szolgálja tolesvai Nagy Gedeon, t. Borsodmegye m. alispánja, iméltelve kérjük a nemeskeblű emberbarátokat, s essenek a könyörületesség szent adóját leróni. Szerkesztő hivatalunkban nyitva áll e jegyzék-iv, hova minden legesekélyebb adomány pontosan be fog jegyeztetni, s hírlapi uton is híven s névszerint közöltetni. —

A kisdudovó intézetek Magyarorszában terjesztő egyesület — f. aug. 25kén d. u. 5 órakor t. Pestmegye kisebb teremében fog tartatni, mellyre a nagyérdemű t. cz. közönség megjelenése annyival inkább kéretik, minthogy a tolnai intézetnek Pestre áttételét tárgyzó s több más intézkedésen kívül az egyesületi rendes titoknoki megürlt hivatal is választás utján betöltendő lesz. Az aug. 11kén tartatott választmányi ülés határozatából. Stuller Ferencz helyettes titoknok. —

A jégverés ellen kölcsönösen biztosító magyar egyes. f. hó 29. estv. 6 órakor fogja azon közgyűlést a nemzeti casino teremében tartani, mellyen az alapszabályok 21dik §. értelmében a tagok az ezen egyesületet érdeklő panaszait és javaslatait előterjesztendik. Azért tehát mindenki ezen honi állólat-hoz részvétellel van, szives megjelenésre tisztelettel meghívatik. Pesten 1843. augst. 17. Méltós. Batthyányi Lajos gr. eln. ur rendelése következtében, Weisz Bernát Ferencz igazgató.

Győrmegei közgyűlés. (Vége.) Jul. 10én. Elnök 2d. alispán sajnálkodva jelenti, hogy 10 alispán ur kinek buzgóságával mindenki megelégedett, a jegyzőkönyvben foglalt okul hivatalúrléköszönt. (A nagy számmal megjelent köznemesség: éljenzete) Olvastott a jegyzőkönyv. Azon pontot illetoleg mellyben a komáromi levélre adandó felelet foglaltatik Egy jegyző kihagyatni kívánja azon kifejezést „27 szóval 15 ellen” mert az a gyűlés többségének s így megöcnek, nem pedig 27 egyednek határozata. (Maradjon! felkiáltás.) Egy győri kanonok: nem barátja annak, hogy a mi ma végeztetett, holnap eldöntessék, de miután meg van győződve hogy kik a jul. 8ki határozat alkotóji voltak, szakadást és egyetlenséget okozni nem akartak; s miután ama határozat fenállása mellett egy köztiszteletű férfitől a megye megfosztatnék, sőt miután ama határozat által a többi tisztviselő állása is kétségessé tétetik, de mert az a mindent fátyollal borítani kimondott megyei határozatok nélkül felforgatja és változtatja, azért ezen utóbbi 8ki végzést megváltoztatni kívánta. Egy alügyész: szereti ha nemes társai is tudomást szereznek a történetkrül. Ekkor előadá a 8ki viták sorát a határozat mibenlétevel. Azon hir szárnyalt — mondá — hogy azok, kik a 8ki indítványt tették, 1ső alispán urat sérteni akarták volna. Megvallja hogy 1ső alispán ur törvényesen választott, mert a választás törvényességéről szó sem volt, hanem egyebek mondaták sérelemeknek. Ezek fájtak mindnyájunknak. Ő is azon párt embere volt, melly 1ső alispán urat székebe választotés az ellen most sem szól. De mire szól fel Komárom? Arra, hogy ha sérelmünk történt szabad választásunkon, erről tudósítsuk. Erre felelni kell, és az igazat kimondani; tud. illik hogy tisztválasztáskor az egyik rész jelöltje a candidatióbul kimaradt, — és ez a szabadválasztáson sebet ejtett, ő független — ugymond a szóló — függetlenebb mint a 99 dominiummal bíró E. hg és azért szabadságát fentartani is kívánja, ha pedig sértetett, orvoslást követel. Első alispán urat pedig visszahivatni kívánja, és ha nem marad meg hivatalában, választassék meg ma ujjolag. Egy másik: néki is helyén van színe, de azt esze vezérli, azért figyelni kíván az indulatok kitérésokor a következményekre. Miután 1-ső alispán ur lekösönt, csak ugy foglalhatja el helyét, ha az a mi Skán kimondatott, t. i. hogy a candidatio sérelmes volt, visszavonatik. Mert a logikai következtetés mindég az marad: hogy ha a candidatio máskép törté-

nik, akkor ő itt nem ülne, e' mellett pedig helyét el sem foglalhatja. A' szavazatok mennyisége azért tétetett ki, mert itt az összes nemesség joga forogván fen, — ki kell tenni, — hogy az előbbi gyűlés határozatát 27 egyed döntötte meg. — Miután tehát addig, — míg törvénytelen séget emlegetünk első alispán mint homálylyal borított tisztviselő helyét el sem foglalhatja, ha akarjuk visszajövetelét, a' Ski végzéstől elállni kell. Egy gróf: csudálják Komárom felebaráti szeretetét, és az egészbul azt látja, hogy Komárom Győrt gyámság alá akarja venni. Jól tudják a' Rk hogyan kell orvosolni sérelmüket, és nem szorulnak szomszédjaik felügyelésére. Feleltessék tehát: hogy ha panasza van a' megyének, aziránt tudja az orvoslást követelni. Első alispán urnak távoztát fájlalván, a' történetet 27 egyed szeszélyes perezőnek tulajdonítja: és mivel egy évig a' választás törvényességét elismertük, azt e' Ski határozat által megsemmisíthetőnek el nem ismeri. — Kiván tehát első alispán urhoz fényes küldöttséget nevezettni, mely őt helyére meghija; a' Ski kimondást pedig félre vetettni. Egy szolgabíró megjegyzi: hogy a' tisztujtást megkezdő candidatiót sérelmesnek mondják azok, kik magok a' candidált egyedekre szavaztak. Miért szavaztak? továbbá kifejtve hogy törvényink a' candidatio jogát korlátlanul főispáni kézbe adván, az elmellőzés semmi törvényvel összeütköző nem volt. Egy más a' Sik végzés ellen szavazván kijelenté, hogy mult szombaton, midőn már a' nagy rész eltávozott, azok kik a' végzést hozták, mint összeesküdtek, erőszakkal vetették elő a' komáromi levelet, 's megsemmisítették azt, a' mit egész megye alkotott és végzett, azért a' Ski határozatot elvetettni kívánta 's kimondá hogy magok meggyőződése ellen szavaztak a' Siki győztesek. (Nagy láрма.) Egy tb. két egyed okozta a' Si zavart, 's ezek közül egyik semjelent meg e' napon. És ekkor a' szóló elősorolván a' tisztujtási eseményeket, okát adá: miért hozott a' katonaság t. i. mert a' nemesség a' főispáni lakra törvén, kiáltozta, hogy a' főispán májából eszik és vériből iszik. Szavazott a' Ski végzésre. Történt számos kijelentés mellyek foglalta az eddigi említetteknek ismétlése; 's míg egy rész a' Ski végzés fen tartását, másik annak elvetését kívánta. Egy ügyész galád rágalomnak veszi ama kijelentést, mintha összeesküvés történt és meggyőződés ellen szólottak volna. Egy pap csudálkozását fejezé ki a' felett hogy miután H. D. főbíró is arra szavaz, hogy a' választáskori sérelem kimondassék, 's még is helyét megtartja. Egy ügyész kívánta, hogy azon szavak miszerint meggyőződés ellen szólónak nevezte a' szombati többség, vonja vissza az illető szónok, különben is óvást tett annak kifejezése ellen; 's azt tartá hogy egyik gyűlés olyan, mint a' másik, azért a' Ski határozat 10kén meg nem változtathatik. Egy köznemes: miután e' teremben megegyeztünk hogy a' miben megegyeztünk, az maradjon, azért a' mit restauratiókor végeztünk az álljon meg. K. D. szavait olyképmódosította, hogy ő mintegy összeesküdteknek nevezte csak a' győzteseket, de sérténim akart senkit. Egy főbíró miután a' plebanus szavait a' Rk helybenhagyni látszanak hivataláról leköszönt. (Éljen!) Egy tb. Balfelfogásbul ered e' dolog. S. értheti hogy ha az a' mi jegyzőkönyvileg kimondatott Sk., vissza nem vétetik, akkor H. főb. helyét nem tarthatja meg. (Igen!) (H. főb. ur helyét ismét elfoglalta.) Z. jegyző: ha tetszik a' végzés illyképmódosítást, hogy a' Rk komolyabb tanácskozás után félre tóvén Ski végzésüket, Komáromnak felelik, miszerint tisztelik a' törvények iránti gondoskodását, de sem most sem a' multból esemény melly iránt Komárompártolását a' Rk felhívni kénytelenitennének fen nem forog. Elnök kijelenti a' többség kívánatát az előbbi szóló szavai szerint, hozzá tevén hogy első alispán ur küldöttség által meghívassék. (Elfo gadt a' tótt.) Ezután a' küldöttség első alispán urat a' közgyűlésre meghíván, 's éljenek közt megjelenvén: első alispán ur olly képen szól: mult szombaton elősorolta okait, hogy miért nem veheteti hivatalát addig míg e' választás törvénytelennek bár nem közvetlen, de közvetve elismertetik. Ezt bejelenté főispán ő magának, ki azonban a' leköszönést el nem fogadta. Most tehát miután a' Rknek ujjában látja már több ízben iránta kimutatott bizodalmutat, a' meghívást parancsnak veszi, 's hivatalát elfoglalva kötelességeit jövőben is hiven teljesíteni igéri. (Hosszas: éljen!) Ekkor a' gyűlés eloszlott; — a' teremnek kívül nagy veszedelem látványára sereglendő. Ugyanis már délelőtt 12 óra felé Győr külső városban — mint gyanittatik gyújtás következtében — tűz ütött ki; 's a' nagy szélvész miatt hirtelen elterjedvén 42 házát elhamvasztott. A' házak egy része belülről is elégett, 's így azon

külvárost lakó nagyobb részben kézimunkás családok nyomorra jutottak. Julius 11én közgyűléseink folytatván olvastattak a' megyei levelezések, mellyek közül az utasításokat érdeklők, választmányhoz adattak. Ugyancsak ekkor felvetetett a' vallás tárgyában érkezett első királyi k. leirat; mellyre igen rövid felszóamlások után végeztetett: hogy a' Rendek azt a' miben a' két tábla utóbbi országgyűlésen megegyezett pártolják; és így kívánják hogy a' vegyesházasságokbul születendő gyermek mindég atyja vallását kövesse. Többi napokon tartott gyűléseinken magány ügyeket érdeklő tárgyak fordultak elő, mellyeket nyilvánosság elibe vinni más korra hagyjuk.

Zalamegyei közgyűlés. Sümeg aug. 11kén. F. hó 7kére kitűzött közgyűlésünkre főispán ur ő nmgá egészen váratlan jelent meg. Hogy fels. utasítás következtében tisztelhetünk körünkben, annyit kitanultunk, de Zalának jelen meghasonlott korszakában mellyik felekezethek dobogott inkább szive ezen véletlen megjelenésen? csak a' szíveket és veséket vizsgáló jó isten a' megmondhatója; ezt nem azért vetjük közbe, mintha talán tartanánk az illy véletlen megjelenésektől, koránsem — értenek minket kiket a' dolog most, vagy jövődében illet — mert mi főkörmányzónkat nem félve, hanem szeretve tiszteljük; mert erősen hisszük, hogy ha Zalának illy okos tapintatu főispánja nem volna, akkor — akkor illetőleg nem volna jó főispánja. Beköszöntő beszédéből azonnal magas utasítása tünt ki, mert megérkezvén az articularis idéző levél — ha egyéb körülmények kedvezőnek — követeket ohajtott volna választatni, azonban mivel ezen közgyűlésre meghívó levélben világosan épen az ellenkezőrül értesített a' megyei közönség, az értelmes résznek másodszálatu része gabonahordással foglalatokodván, honn maradt; — az ellenzék pedig azon statuselyből kiindulva „si vis pacem para bellum“ mégis meglehető számban mutatá magát, az idéző levél fölolvása után, minden további intézkedés elmellőzésével, a' követválasztási 's egyéb ezzel, habár egyik részről kénytelen kelletlen összekötött, de a' boldog emlékeztető apr. 4ki utasítási közgyűlésben megbuktatott tárgyak ujjab fölvetelére f. hó 31kére közgyűlés határozatott. Mi mindekre csak azt jegyezzük meg, hogy „szegény ember szándokát boldog isten birja“ azonban szívünk mélyéből ohajljuk, hogy az akkorra tervezett tánczvizalomnak vigabb alternatívája sikerüljön. — Megpendített ezutal első alispánunk által a' tisztujtás közelgető ideje is, azonban azon aranyhegyek, mellyeket ezen gyűlés eredményéből magoknak némelly — igazán szólva — szobahősök ígértek — a' kenyértöréskor szót sem emelvén puczkoturássá váltak; 's így csak a' szükséges előzmények elkészítésére számos tagból álló választmány nevezetvén ki, maradtunk a' régi bizonytalanságban, azon ígéret mellett, hogy ő excja annak idejében fogja teljesíteni törvényes kötelességét, ennyit pedig tavaly ilyenkor is szabad volt tudnunk. Már most mondja bárki, hogy a' tekintélyek ideje lejárt, mi részünkről megerősödünk azon tántorithatlan hitünkben, hogy épen a' jelen korszak a' tekintélyek korszaka; haszontalan mondja tehát a' közgyűlések palládiuma alatt sok kisebb nagyobb auctoritás, mintha ő semmitől és senkitől sem tartana, mert a' logika szabályai szerint épen az illy észrevételek figyelmeztetik az ellen félt arra, hogy tőle politikai tekintetben talán mégis kellene és lehetne is tartani? — Egyéb intézvények közt nevezetes tárgy volt a' már több ízben hírlapok utján is közölt levéltári és lajstromozói segédek iránt legfels. helyről érkezett kegyes de szigoru rendelet, mellynélfogva többszörös kérelmünk ellenére is fejedelmileg roszaltatik azon eljárásunk, hogy tulajdon nemesi pénztárunkból két irnokot fizetünk, szoros feleletterhe alatt meghagyatván, hogy azokat szolgálatjokból elbocsásuk, 's a' teljesítendőkről hivatalos jelentést tegyünk. — Mély tisztelettel fogadtuk koronás fejedelmünknek ezen habár tulajdon erszényünkbe vágó kegyes rendelkezését, 's arról tündöttünk, hogy illy feszült helyzetben mitevők legyünk, míg végre hosszas szóváltások után ügyes tapintatu főjegyzőnknek indítványára abban egyeztünk meg, hogy a' kérelem utja még most sem levén elzárva, ezen fölül kérjük meg nmgú főkörmányzónkat is hogy magas állásánál fogva személyes közbenjárásával az illető helyen ugy intéztesse el ezen ügyünket, hogy az országos sérelemk özönét ezelis szaporítani ne kénytelenitessünk. Ezen javaslat közbejárását tisztelt főispánunk legőszintébb magyar szívességgel elfogadván, egyszerre nagy láрма támadt a' nép között, nemes társaink hadonáznak kézzel lábbal hogy nem kell, nem

kell; — de az istenért hát mi nem kell? erre bölcsen elhallgattak és — nem szóltak, miglen nem sikerült első alispánunknak őket a' magyok nyelvén fölvilágosítani hogy az irnokok csakugyan szükségesek, 's így a' nem kell helyett kellett kiáltoztak. — Mi ha nem hibázunk azt gondoljuk, hogy a' minden néven nevezendő fizetéstől irtózó nemes társaink füleit az insurrectionalis pénztár említése bántotta meg, 's meglehet ezt féltették, de ha ezen gyenge védőkben meg nem nyugosznak, ám lássák, mi részünkről tüstint a' képviseleti rendszer eszmejéhez szegődünk. Már most Zalának intelligentiája láthatod, hogy a' legszentebb igazságot is tárgyilag és alanyilag kell venni, tapasztalhatod hogy az adó korszerű kérdése Magyarország a' köznemességére nézve még igen s éretlen, de ha mind e' mellett kecsegtet a' remény, hogy mátol fogva augusztus 31ig képes leszesz Zalamegye köznemességébe intelligentiát csepegtetni, akkor bátran elmondhatod: jöttem, láttam, győztem. Még egy, jelen bonyolult helyzetünket tekintve, érdekes tárgyat kell megemlitenünk; a' mult májusi közgyűlésből választmány nevezetett, melly a' köznemességet illetőleg, az adó 's ezzel kapcsolatban levő tárgyaknak fölvilágosítására, az országos utasítási munkálatok nyomán föl szólítást dolgozván ki, minek előtte hitelesített volna, hogyan hogyan sem? elég az hozzá sajtó alá került 's helységenként aláírás végett kiosztatott; — ennek ellenében a' nem adózó főnökök ellenkező fölvilágosítást bocsátván ki, sőt illy alaku proclamatiók könyomatban szinte a' csáktornyai, Drávamelléti postáról is érkezvén, hogy az adót szíven hordozó felekezett már kinyomatott 's aláírásokkal is ellátott körlevelének municipális alakot adhasson, azt jelen közgyűlés alkalmával meghitelesítette. Mi a' hiány pótlásának törvényes okát magunkban aligha ha jól föl nem fogtuk, de gondoljuk mások is. — A' marhahus fontjának ára 11 — 12 krt. 10 — 11 krra szállitatott. Törvénytörvényük sept. 4kén veendi kezdetét.

Debreczenből. F. é. jun. 3kán lépett ngos hagyárosi Zalay Alajos ur, mint ő cs. kir. fels. által a' debreczeni váltótörvénytörvények legközelebb kinevezett elnöke, ezen díszes hivatalába, a' helybeli mindkét felekezettől egyházi rend a' tiszántuli kerületi tábla, a' tartományi biztosság hivatala, a' helybeli kir. városi tanács, a' tanítói 's ügyvédi kar 's más a' város keblében létező tiszti testületek, számos ifjúság 's minden rendű vendég fényes koszorujában. Lelkes 's velős üdvözlő beszéddel nyitván meg ezen díszes hivatalát, a' váltótörvénytörvények hason tartalomdús beszédével választott; a' két jeles beszéd a' hallgatóság 's törvénytörvények ismételt kérelmére sajtó alá adatott. Késey.

Selmecz, aug. 12kén. A' helybeli evang. ker. lyceum felső osztályaiban tek. Király József ur, ki magának a' nevelés és oktatás mivoltáról nemcsak egy előbbkelő magyar grófi házban, hol nevelőül több évet töltte, de Europa' legmiveltébb tartományiban, kivált Német-, Schweiz-, Francia-, Angol-, Belga, 's Holland országokban tett hosszadalmas utazásin is bő tapasztalást 's ösméreteket szerze, a' bekövetkezendő iskoláév kezdetével rendkívüli oktatóul fog föl lépni az ifjúságot részint nyilván, a' neki átadatott tanulmányokban, részint magán a' nyugot-európai nyelvekben oktatandó. A' lyceum igazgatósága.

Szerbia.

(Lieven a' szerb tanácsban. Vucsics készületei.) Aug. 1én Lieven és Vascenko Belgrádból Zimonyba mentek át 's onnan Bécsbe az orosz követséghez futárt küldtek, ki aug. 5én Bécsben megérkezvén, Ischbe folytatta útját, hol az orosz követ Medem jelenleg mulat. — Minthogy Vucsics folyvást a' mellette álló népre hivatkozék, Lieven ez okból a' népet aug. Sára gyűlésre össze hivatta, hogy ez állítás mibenlétét megtudhassa. Lieven már annyira vitte izgatását, hogy a' tanács nagy része 's Vucsics pártjából sok tekintély hozzá hajlott; azelőtt Lieven inkább kéreleget vitte udvara ügyeit, jelenleg már parancsoló állásba helyezé magát. Legnagyobb megütközést okozott minap az által, hogy a' tanácsban személyesen jelent meg, ez által a' porta többségét mintegy egészen megvetvén. Mert ha a' portának felségi joga van Szerbia fölött, ugy az idegen hatalom embere az alárendelt hatósággal nem léphet közvetlen érintkezésbe. Vucsics már 10,000 fegyverest gyűjtött Kragujevacba, 's midőn megtudá a' tanács egy részének elpártoltát, az ideiglenes kormányhoz fo-

lyamodék, hogy a belgrádi szerb őrseg az ő parancsa alá állították; Lieven azonban elég hatalmas volt ezt megakadályoztatni, s így Vuicsics csak a gyakorlatlan 10 ezerre támaszkodva, alkalmasint engedni fog az orosz parancsnak. Ő ugyan Lieven második felszólítását azon kijelentéssel visszautasította, miszerint a szeptemberi lázadás oka nem egyedül ő és Petronievics, tehát ne csak kettőjüket, hanem azonkívül még 50 személyt, kiknek neveit megküldö, üzenek el Szerbiából, mindazáltal remélik, hogy Vuicsics a harmadik felszólításra csakugyan engedni fog. Sőt a bécsi „Beobachter“ máris illy tudósítást közöl: „A Belgrádból aug 1-éről érkezett legújabb hírek szerint Vuicsics és Petronievics végre eltökéltek magokat Szerbiát elhagyni. Aug. 8-ára a nemzet főbbjei s öregebbjei, mintegy 300-an Belgrádba összehívtattak, midőn Hafz pasa, Lieven és Vascsenko a két főnök száműzetésének okait a nép előtt fejtegetni fogják. Azonnap Vuicsics és Petronievics távozni fognak a tartományból Viddinbe, mely várost a porta jelölje ki tartózkodásuk helyéül.“

Amerika.

(Éjszakamerikában új miniszterség. Hayti. Bolivia) Az egyesületi elnök a miniszterségben megüresült helyeket következőleg töltötte be: Ushur Abel, éjszakarolinai, státustitoknok; Spencer János, új yorki, kincstári titoknok; Porter J. M. pennsylvaniai, hadminiszter; Henshaw Dávid, massachussetsi, tengeri miniszter; Wickliffe C. A. kentuckyi, főpostamester; Nelson János, marylandi, főügyvéd. Három ezen miniszterek közül rabszolgatartó statusokból, három ismét rabszolganevelőkkel való; ezen arány a miniszterség alakításánál 1789. óta mindig megtartott. — Sz. Domingóból jun. 29-éről érkezett hírek szerint Haytiban újabb meghasonlás van készülében: az egykori spanyol része a szigetnek ugyanis ellenlázadást forral, mellynek czélja a haytii köztársaságtól elszakadni s a colombiai lobogót tűzni ki. — Peru még folyvást zavar-

gások s armányoktól nyugtalanítottak, s Bolivia még inkább. Febr. elején Sucreban összeesküvés fődötetett fel, mellynek czélja volt: Ballivian elnököt meggyilkolni s helyébe Santa Cruz volt elnököt visszahelyezni. Ez összeesküvés szerzője hir szerint Santa Cruz maga, s azért Ballivian elnök őt minden jószágaitól megfosztá, s két unokaöcsét, egy zredest, két őrnagyot s több altisztet agyonlővetett.

Spanyolország.

(Az új kormány nyilatkozványa. Összezőrdülés a főtörvényszékkel. A cortes összehívata. Espartero angol hadihajóra menekült.) Lopez nyilatkozványát bocsátá ki jul. 30-án, melly így hangzik: „A kormány a nemzethez. Megtevéen a kormány az első s legszükségesebb rendszabályokat a nemzet munkájának megszilárdítására, bekövetkezettnek tartja a pillanatot, eredetének igazolására, valódi természetét megmagyarázására, s azon irány kijelölésére, mellyet maga elibe tűzött. A nagy eseményeket világosan ki kell mutatni, hogy a rágalom el ne ferdítse, s a gonosz szándék meg ne hiúsíthassa hatásukat. Midőn a birodalom legtöbb tartománya a főnálló hatalom ellen fölkelt, Barcelona s Valencia jölléti juntái kormányzásra hívak meg azon férfiakat, kik a maj. 9-iki miniszterséget alkoták; s a többi junta megerősíteni sietett e határozatot, mihelyt fölöle értesítették. Ezen általános megegyezés leghatározottabb jogozim, mellyel kormányok birhatnak; közvélemény kifejezése volt ez tehát, s ez az, min szabad országokban minden hatalom és engedelmesség alapszik. A kormány állása legfőnségesebb most, mert a nép által emelték föl, s a nép minden alkotmányos hatalomnak legtisztább forrása. Ez okból tehát mind zendülő az, ki az új kormány parancsát nem teljesíti. A kormány egyetlen törekvése most az intézvényeket és trónt gyámolítani. Politikai elveiket maj. 9-ikén nyilvánították már a miniszterek. A jó spanyolok igazságsze-

retete és egysége hatalmasan fogják e törekvéseket elmozdítani.“ — E sokat ígérő szavak dacára is nagy zsarnokságot kezd gyakorlani az új kormány. A főtörvényszék ugyanis igen férfias nyilatkozványt bocsátá közre, mellyben kimondja, hogy kötelességét ezentul is lélekimeretes pontossággal fogja teljesíteni, mivel az igazság-kiszolgáltatásban politikai véleménykülönbséget nem szabad tekintetbe venni; de a kormány e tetsület tagjainak nagyobb részét mégis elbocsátá, mit eddig egy zendülés sem merésze tett. Továbbá, a cortes oct. 15-ikére összehívá a kormány, s a tanácsot is egészen új választás alá bocsátja, ámbár az alkotmány világos értelme szerint csak egy harmadát szabad egyszerűen megújítani. Mind ez tanúsítja, hogy a főnálló törvényekre nem igen sokat ügyel a kormány, s így igen kétes, hogy sokáig fogja e hatalmát megtarthatni. — Espartero 6 napi sikertelen ostromlás után Sevilla elől eltávozott; Concha 500 lovassal nyomban üldözte őt, elannyira, hogy Cadizba sem juthatott, hanem csalakodva Malakánba menekült. E szerint ezen új zendületi dráma első felvonása 65 nap alatt fejezték be, de alkalmasint sokkal tovább fog majd tartani a baj, melly belőle származandik. —

Oroszország.

(Katonai összevonulás Prut mellékén.) Orosz határszélről jul. 25-éről írják, hogy odessai hírek szerint az odessai kikötőben Szebasztopolból egy orosz hajócsapat érkezett meg, melly 6, mintegy 84—120 álgényű sorhajóból s több kisebb hadi s szállító hajóból áll. Rajtok mintegy 10,000 gyalogság volt, ezen fegyveres nép kiszállott s Vosnessensk felé indult az ott tanyázó sereghez. Jelenleg mintegy 40 ezer orosz katonát tanyáz a Bug, Dniszter és Prut mellékén, legnagyobb része Chotim s Mohilew mellett levén összpontosulva. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

indul: **Pestről Pozsonyba s Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor s minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba s Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony s Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács** és **Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony** és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az alduháza mindenkor regg. 4 órakor. E fölött **Pozsony** és **Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. **Érkezik: Pestről Bécsbe** s viszont mindennap; **Orsova** és **Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Magyar pezsgő,

francia modorban készítve, erős habzású, s olly finom és tiszta zamata, hogy csak valódi borismerők által különböztethetik meg a francziától; továbbá, valdi

francia pezsgő

a legjobb gyárakból, és leginomabb **1834-ki tokaji aszabor** kapható Pesten Weiss B. és társánál, a „vas tuskónál.“ 3—6

Minden hiteles könyvadás s a Regelő hivatalában kaphatók:

Garay János versel.

Pesten, 1843. n8r. finom velinen, 290 l. vagy is 19 és fél ív. — Ára két pengő forint. 3—3.

Ló-árverés

Nógrádmegyében Losoncztól fél órányira fekvő Lazi pusztán t. Beniczky Lajos ur angol és arab telivér ménektől származott ménesbeli lovak f. évi sept. 12. regg. 9 órakor tartandó árverés mellett a többet ígérőnek el fognak adni u. m.

1) Splinterbar telivér hágo mén apja Splinterbar, anyja Sade, m. Hunyady

József gr. ur nevelése arany pej 11 éves 15 1/2 markos.

2) Freewill angol telivér apja Free-will, anyja Memnon szintén a t. gróf ur nevelése, pej jegy nélkül 3 éves 15 3/4 m.

3) 6. db. öt és négy éves fél és sok véru kitanított háts lovak.

4) 14 anya-kanca, részint magyar faj angol és arab félvérek, kettőshen és négyshen vámoszhatók, s nagyobb részt meghágtava.

5) 20 db. 3. 2. 1. éves és idei kanca csikó.

6) 5 db 3 éves herélt csikó.

7) 9 db 3. 2. és 1. éves mén csikók, mind fél és sok véruék arab és angol származású, összesen 56 darab. Az árverésre megjelenendők biztosítatnak, hogy itt kitétt lovak teljes számban árverés alá fognak bocsátatni. 6—6.

Jelentés.

Sz. kir. Debreczen városa részéről közhírré tétetik: hogy azon városi közöns. épület, melly több év előtt játékszínül szolgált s melly Czeglédutca szegletén leven homlokzatával a piacra, egyik oldalával pedig az új városháza néz, felsőbb helyben hagyással f. évi aug. 11-én a városgazdi hivatalszobájában tartandó nyilvános árverés útján a többet ígérőnek örök áron el fog adni. 3—3

Hirdetés.

T. Mácsai urad. tisztség közhírré téteti: mikép f. évi aug. 27-ken arad-megyei Mácsa helységben árverés útján 50 darab teli s fél angol s arab véru ló, neveztesen: 5 dar. paripa, 20 d. anyakancza, 8 d. 1 éves 11 három éves, és 6 két éves, melly közt 2 csődör és mind kötőfékre állított csikók. Továbbá: 1200 dar. anyabirka, 425 d. hizott ürü, 20 dar. tehén, ugyanannyi 4 éves üsző, és 4 bika a többet ígérőknek eladati fognak, a t. ez vend. szándékozik az urad. lakba, illendően elvártnak, elevel tudatva, hogy a teljes biztosítékú egyedekek kötelezvényeit is, az urad. pénztár készpénz gyanánt tekinten. — Kelt Mácsán 1843 jul. 29-ken. 3—3

Koresma és boltárverés.

Ms Csongrádmegyében keblezett s a m. nkárolyi gr. Károlyi Lajos és György főispán u. u. ő nsgok közös birtokához tartozó Csány népes kertészségben, a haszonbérlet italai mérése mellett a koresmaáltatás 72 hold földdel és a bolt f. évi aug. 22-d. a helybeli tiszti laknál tartandó árverésen jövő 1844. évi jan. 1-től három egymást köv. évre haszonbérbe adandó. 2—2.

Bolt változtatás.

Mitterdorffer János, 30 év óta az uri- és korona- utca szögleten Troll-házban állott **fűszer-, anyag- és festék- a, Halászhoz** címzett kereskedés, a régi posta-utczába az aranykéz mellett Boráros-házba költöztette.

Részletes áruláson kívül, mint eddig a bizomány- és szállítási kereskedést változatlanul folytatandja, és a t. ez. közöns. szolgálatával élésre, valamint ügybarátit gyakori foglalkodásra kéri. Pest aug. 12-én 1843. 2—4.

3—3T. Hevesmegyében keblezett Inoka helységben és Sári pusztában fekvő, néhai t. Kubinyi László ur árváit illető részjóságok f. 1843-dik év september 2-dik napján, Inoka helységben tartandó többet ígérés útján f. 1843-d. év szeptember 2-ától kezdve 6 egymástáni évre haszonbérbe fognak adni. Inokai részirtok 1 1/2 urbéri ház-helyből, 18 házas zsellérből, 5 holdat tevő belső telekből, 15 1/2 hold majorság szántóföldekből és 100 kaszás rétből, dézmás szőlőkől. — Koresma, mézszárszék, vizimalom, rév, halászat, nádlás és legelői haszonvételekkel együtt. —

A Sári pusztabeli birtok pedig áll 40 hold szántóföldből, 30 kaszás réthál, nádlási s legelői haszonvételekkel együtt.

Gabonaár

váltó garasban, Pesten pesti, egyebütt pozs. mérőt értve.

	Tisztább.	Kétszeres	Rozs.	Árpa.	Zab.	Kukorica
Pesten, augus. 15. (pesti m.)	115—132	70—85	60—68	42—50	45—52	— 90
Komárom, maj. 11. (pozsm.)	98—105	86—92	— 75	62—68	43—45	82—92
Szegeden, julius 29. „	— 50	— 40	— —	— 30	— 30	— 40
Pécsét, junius 24. „	70—75	— 55	45—50	— 40	— 30	— 46
Baján, august. 8. „	47—61	33—40	— 33	23—25	24—27	— 40
Mosonyban, jul. 27. „	65—106	48—65	61—74	34—47	36—41	52—62
Miskolczon, „ 11. „	60—65	50—58	40—44	30—35	25—28	37—38
Uj Becsén, „ 19. „	75—85	55—60	— —	29—30	— 30	35—40

Pénzkelet: Bécs, aug. 14-én 5 petes stát. kötel. 111; 4 petes: 100 3/4 1834-k 718 3/4; 1839-ki stat. költ. 182 1/2.

Unavizál: Budán aug. 15-én reg. 6 órakor: 13' 6" 0" a' 0 fölött.